

RECUZITA OBICEIURILOR DIN CICLUL FAMILIAL ȘI CALENDARISTIC*

Paul Teodor PLEȘA

În comunitățile noastre tradiționale sătești obiceiurile erau și sunt manifestări colective sau individuale care se practică cu regularitate la anumite date sau cu ocazia anumitor împrejurări și situații. Obiceiurile erau și sunt transmise prin tradiție, iar săvârșirea lor era obligatorie pentru toată colectivitatea în care se practicau. Deci, obiceiurile au un caracter colectiv și general. Menționăm că, în timp, unele obiceiuri își pot modifica sensurile și semnificațiile sau unele și le pot pierde de tot.

În practicarea oricărui obicei, fiecare generație a preluat veghind la săvârșirea cât mai corectă a lui și a contribuit la cristalizarea unor producții din domeniul folclorului literar, muzical și coregrafic care, cu timpul, au devenit proprii în desfășurarea ceremonială a practicării lui. Așa cum afirmam, fiecare obicei se săvârșește după un anumit act ceremonial sau chiar mai multe.

Majoritatea obiceiurilor include în ceremonialul desfășurării lor secvențe spectaculare¹.

Pentru săvârșirea acestor secvențe sunt obligatorii (ca și în spectacolele de teatru popular sau cult) unele obiecte, cu ajutorul și prin intermediul cărora se transmit mesaje.

Toate obiectele și lucrurile folosite în desfășurarea ceremonială a obiceiurilor formează recuzita de practicare a obiceiului respectiv².

Insistăm asupra recuzitei de practicare a obiceiurilor populare tradiționale, întrucât săvârșirea ceremonială a oricărui obicei nu se poate face (nu se poate realiza) fără folosirea anumitor bunuri și obiecte proprii desfășurării ceremoniale a obiceiului respectiv.

Obiectele din recuzita de practicare a obiceiurilor au câteva însușiri și calități, pe care le vom discuta după ce vom propune o schemă de grupare a lor, schemă care ne-a oferit posibilitatea să facem o analiză mult mai profundă asupra însușirilor, calităților și relațiilor din cadrul grupurilor de obiecte folosite la săvârșirea oricărui obicei. Înainte de a face o analiză amănunțită și profundă, vom sublinia câteva caracteristici generale foarte importante ale bunurilor și obiectelor ce alcătuiesc recuzita de practicare a obiceiurilor populare tradiționale.

Folosirea individuală sau prin asociere în cadrul ceremonial a obiectelor din recuzita proprie a oricărui obicei, are puterea de a comunica actanților – și celor activi dar mai cu seamă celor pasivi – despre ce obicei sau eveniment este vorba. De asemenea, obiectele de recuzită au puterea de a comunica și a dezvălui anumite sensuri și semnificații, precum și de a transmite mesaje în cadrul comunităților în care se săvârșesc. Dar, pentru proprietățile, însușirile, caracteristicile și rolul obiectelor din recuzita de practicare a obiceiurilor populare tradiționale, expuse mai sus, vom da și câteva exemple.

Dacă pe ulița oricărui sat, localnicii – și nu numai ei, ci și oameni din alte așezări – văd un alai numeros de oameni în fruntea cărora merge o tânără îmbrăcată în rochie albă, cu voal și coroniță pe cap, iar în stânga și în dreapta lor încă 4–5 persoane cu 2 lumânări mari, albe, toată comunitatea pricepe, știe, fără să le spună cineva, că este vorba de un alai de nuntă. Deci, vestimentația tinerei, lumânările, ștergarele etc. sunt obiecte de recuzită principală și definitorii cu cea mai mare putere de comunicare privind ceremonialul ce se săvârșește și se va săvârși în acest caz al obiceiurilor de nuntă sau rit de trecere. Celui de-al doilea grup de obiecte folosite la săvârșirea ceremonială a obiceiului, care nu conțin sensuri și semnificații deosebite (ca scaunele, mesele, vesela etc.) și care pot fi folosite în desfășurarea ceremonială a oricărui obicei, noi l-am denumit grupul obiectelor din recuzita auxiliară.

Ca problematică generală foarte importantă în cadrul recuzitelor de practicare a obiceiurilor o constituie vestimentația; atât portul popular de fiecare zi și de sărbătoare, cât și piesele de vestimentație („nemțească”) orășenească ce îl compun.

* *Lucrare finanțată de Agenția Națională pentru Știință, Tehnologie și Inovare*

Funcționalitatea pieselor de vestimentație, fie că fac parte din ansamblul de piese ce compun costumul popular, fie cel orășenesc, este aceea de a acoperi și proteja corpul uman de frig, de ploaie, de vânt și chiar de soare. Adăugându-li-se anumite însemne, ele pot căpăta și a doua funcționalitate: aceea de elemente de recuzită în cadrul săvârșirii ceremoniale a unor obiceiuri. De exemplu: cămașa de ginere, rochia de mireasă, pălăria împodobită cu panglici și mărgelile a călușarilor sau cămășile lor albe cu betele încrucișate pe ele, căciulile flăcăilor care merg la colindat cu însemnul de colindător adăugat pe ele etc., capătă și funcționalitatea de elemente de recuzită în desfășurarea ceremonială a obiceiurilor.

Asupra recuzitei vestimentare ce vizează deghizarea, travestiul și mascarea nu vom mai insista, întrucât sunt extrem de puține obiceiuri practicate în județele Olteniei, care folosesc aceste ansambluri de piese.

O altă însușire pe care o au obiectele de recuzită folosite la săvârșirea ceremonială a obiceiurilor din ciclul vieții este aceea că, o bună parte dintre ele, sunt considerate de cei ce le folosesc că au însușiri sacre: Praporele ce este purtat în cadrul cortegiului funerar, pistornicul, cruciulițele ce se prind pe pieptul celor ce participă la botez și cumetrie, icoana sau crucița de pe pieptul celui decedat etc. De asemenea, obiectele comune, profane, în anumite secvențe ceremoniale ale săvârșirilor, capătă semnificații sacre (vezi colacii după ce li se aplică pistornicul, stâlpul și crucea de mormânt, de izvor sau de punte, pânza de mir sau pânza „de ochi“ etc.).

La aceste însușiri și calități ale obiectelor de recuzită folosite în săvârșirea ceremonială a obiceiurilor din ciclul vieții omului, contribuie și faptul că ele sunt lipsite în mare parte, de scene spectaculare în accepția noțiunii de spectacol, folosită în teatrul popular sau cult. În grupul recuzitei acestor obiecte, găsim, așa cum afirmam mai sus, extrem de rar elemente de mascare, deghizare, sau travestire, așa cum găsim în cadrul recuzitelor obiceiurilor din ciclul calendaristic, de exemplu. Obiectele de recuzită folosite în ceremonialul săvârșirii acestor obiceiuri nu mai sunt confecționate de fiecare actant după fantezia și priceperea lui.

Dacă pentru o categorie a obiectelor de recuzită, folosite în schema desfășurării ceremoniale a obiceiurilor s-au făcut cercetări și s-au publicat studii de specialitate³ – de menționat că majoritatea se referă la măștile de cap și măștile-costum folosite în jocurile populare și teatrul popular – cercetări asupra tuturor grupurilor de obiecte cu ajutorul și prin intermediul cărora se săvârșesc obiceiurile nu s-au publicat.

La o analiză atentă a ceremonialelor de desfășurare a oricărui obicei, obiectele de recuzită, cu ajutorul și prin intermediul cărora se săvârșește obiceiul, au anumite funcții și intră „în relații“, conform cărora se pot grupa după schema prezentată mai jos.

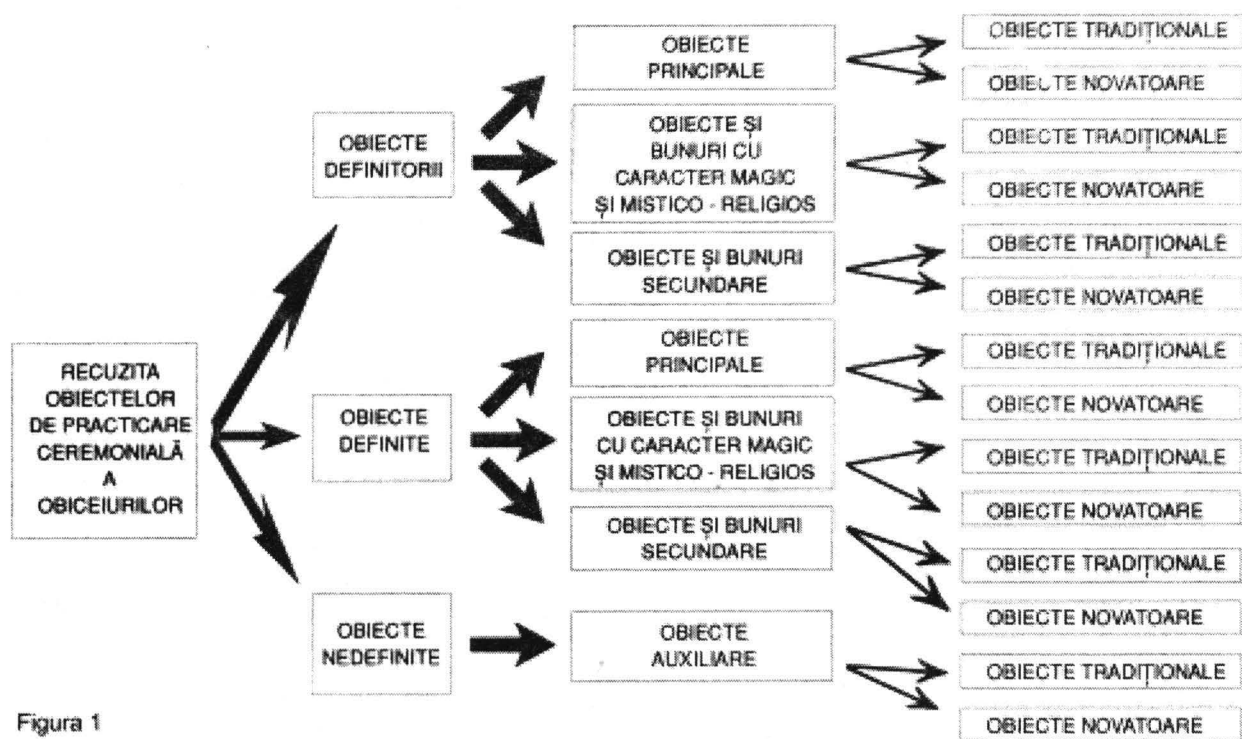


Figura 1

Menționăm că am grupat obiectele din recuzita practicării obiceiurilor în această schemă, din rațiuni metodologice de studiu, pentru a înțelege cât mai exact relațiile ce se stabilesc între ele, precum și sensurile și semnificațiile, pe care le conferă acestor bunuri și obiectele ce le folosesc. De asemenea, că sunt obiceiuri în a căror recuzită de practicare nu

se folosesc obiecte ce pot fi încadrate în toate grupurile schemei prezentată, întrucât la săvârșirea obiceiurilor respective nu sunt folosite asemenea obiecte.

Analiza recuzitelor de obiecte folosite la săvârșirea ceremonială a oricărei obicei pune probleme importante privind obiectele de recuzită, așa cum le-am grupat noi în schema prezentă.

– În primul rând, cele trei grupuri mari de obiecte pot fi ușor identificate și separate în subgrupurile ce formează schema de clasificare a lor.

– Așadar, există un grup de obiecte principal, absolut necesar săvârșirii oricărei ceremonial. Grupul respectiv este definitoriu, adică individualizează și definește obiceiul ce urmează a fi săvârșit.

– Acest grup de obiecte este completat (ajutat) de cel de-al doilea, al grupului obiectelor definite ce le completează, le întregeste pe primele și formează subgrupul obiectelor ce sunt „cerute”, definite în cadrul desfășurării ceremonialului.

– În sfârșit, al treilea subgrup de obiecte, care nu sunt create pentru săvârșirea ceremonială a obiceiului respectiv, deci ele nu depind, nu intră în relații de neînlocuit cu primele două grupuri, sunt obiectele nedefinite.

Acestea pot fi folosite și le găsim la săvârșirea ceremonială a multor obiceiuri (scaunele, mesele, paharele, tacâmurile etc.) sunt obiectele comune (nedefinite), care formează această grupă de obiecte. Dintre acestea unele pot lipsi și săvârșirea ceremonialului nu se schimbă (nu suferă), se poate face.

– Tot în cadrul acestei clasificări propuse de noi, se impun câteva precizări asupra întregului ansamblu de obiecte pe care îl găsim în subgrupa obiectelor și bunurilor cu însușiri magice și mistico-religioase, întrucât asemenea bunuri și obiecte le vom găsi în ceremonialurile de săvârșire a multor obiceiuri. Vom pune în discuție, în primul rând, bunurile culinare. Se știe că, în cadrul săvârșirii multor obiceiuri, intră și anumite preparate culinare (de origine vegetală, animalieră sau fructiferă). În lipsa lor, unele ceremonialuri nu se pot săvârși. De exemplu: cele trei turte ale ursitoarelor, colacul miresei, găina friptă, „jucată” la masa mare a nunților, anumiți colaci pentru înmormântare și pomeni, coliva și colacul „de țărână”, bolindeții sau colindeții care se dau copiilor când vin cu „uratul”, găina vie ce se dă de pomană pe sub tron sau peste groapă etc. Această categorie de bunuri au, în cadrul recuzitelor de practicare a unor obiceiuri, anumite particularități. În primul rând, ele sunt preparate ca oricare bun din aceeași categorie. Dar pentru pregătirea unora, sunt impuse niște reguli. De exemplu: prescura și colacii meniți sunt preparate care nu aveau voie să le facă decât anumite persoane. (Femei bătrâne, „iertate de Dumnezeu” și slujite de preot). Iar după ce li se pune pistornicul sau „pecetea” și le sfințește popa, aceste preparate devin purtătoare ale unor deosebite sensuri și semnificații mistico-religioase, bunuri cu simboluri deosebite pentru participanții care le primeau în cadrul ceremonialurilor respective. Aceste bunuri erau tradiționale în condițiile în care ele erau pregătite după canoanele moștenite, ce nu puteau fi încălțate întrucât preparatul, obiectul (stâlpul, crucea de mormânt etc.) „...nu mai aveau putere...”. În zilele noastre ele se pot încadra între bunurile și obiectele novatoare deoarece colacii (chiar și „cei meniți” și prescurile se comandă la brutărie, unde sunt preparate de oricare brutar care, pentru comercializare, mai au și câte un pistornic ce-l pun pe colaci și prescure, dar pistornicul nu-i sfințit, nu-i ținut în altar șapă săptămâni și de cele mai multe ori are inscripția săpată în lemn greșit.

De fapt, obiectele de recuzită folosite la săvârșirea ceremonialurilor obiceiurilor care se mai practică și în zilele noastre, cele mai multe dintre ele sunt novatoare. De la piesele de port, nu numai cele lucrate în gospodărie și pânza de casă după croiul tradițional, ci din țesături înlocuitoare, din fire sintetice după croiul orășenesc etc.). În sudul Olteniei, bradul de nuntă a ajuns o „cracă” de pom îmbrăcată la florărie în hârtie creponată, pe care, la „împodobirea bradului”, mai adaugă flori din cârpă, dacă este toamnă scurtă și a dat zăpada, ceva „lanțuri” din hârtie colorată etc.

Și subgrupa obiectelor de recuzită cu sensuri și ramificații magice este destul de numeroasă; câteva exemple de asemenea bunuri și obiecte întregesc argumentele noastre care ne-au determinat să le includem într-o subgrupă separată. De exemplu: turtițele ursitoarelor, cele nouă pietricele și una „de marmur”, cele nouă capete de fuse pe care trebuie să le pui în săculeț sub perna mortului, cu părul, unghiile, oglinda, pieptănul, acul cu ață la muiere, cele trei caiele sau „piroiul” care se pun sub brăul mortului, usturoiul etc.

Nu vom insista asupra descrierii conținutului și săvârșirii ceremoniale a principalelor obiceiuri practicate în Oltenia. Vom prezenta însă mai amănunțit obiectele de recuzită, rolul și importanța lor în ceremonialurile de practicare și săvârșire al acestor obiceiuri, conform clasificării expuse mai sus.

Începem prezentarea cu recuzitele de obiecte folosite în practicarea obiceiurilor din ciclul vieții omului, apoi cu cele de muncă și în final cu obiceiurile calendaristice („de peste an”).

Momentele esențiale ale vieții omului – nașterea, botezul, căsătoria și mai ales moartea – nu sunt marcate în cadrul colectivităților noastre sătești numai printr-un singur obicei, ci toate aceste evenimente din viața fiecărui individ sunt marcate prin săvârșirea unor grupuri numeroase de practici și obiceiuri tradiționale. Iar printre provinciile istorice ale țării noastre care au păstrat și mai păstrează încă obiceiuri și datini străvechi se numără și Oltenia.

În Oltenia, ca nicăieri altundeva, religia nu a reușit să înlăture multe din practicile și obiceiurile tradiționale străvechi, iar cristalizarea lor de-a lungul veacurilor, în anumite forme de manifestare, au generat colectivităților sătești din Oltenia un mod aparte de simțire și trăire ale evenimentelor ce se succed în viața indivizilor. Privite din afară formele în care s-au practicat și se mai practică obiceiurile tradiționale în Oltenia, nu îmbracă, parcă voit, haina de paradă și de un „fast excesiv” pe care le-au căpătat aceleași obiceiuri tradiționale în alte provincii românești.

Obiceiurile ce se săvârșesc în cadrul nunții, de exemplu, par oricui, la prima vedere, ceva cotidian, un fapt firesc, calculat, aparent cu prea multe momente de sobrietate. Și totuși, o urmărire atentă a principalelor obiceiuri tradiționale

săvârșite în etapele desfășurării nunții, demonstrează o imensă trăire și simțire a acestui important ritm de trecere de la o stare civilă și socială la alta.

Nașterea era însoțită de foarte multe practici și de un număr foarte restrâns de obiceiuri. Practicile privesc atât pe viitoarea mamă în pragul trecerii, cât și pe cel cel va naște.

Un singur obicei legat de naștere este foarte important, întrucât el are o mare importanță și în sfera menținerii și extinderii neamului. Obiceiul este legat de „tăierea pe mestecău“ (făcălete) a buricului (ombilicului) noului-născut. Obiceiul nu putea fi săvârșit decât de moașa de neam și numai cu „custura cununată“, pe care, în trecut, fiecare femeie, de când intra în biserică să se cunună și până când murea, o purta la brâu.

Cuțitul (custura) „cununat (ă)“ sau „descântat (ă)“ are o istorie foarte veche și extrem de interesantă. Obiceiul înhumării indivizilor cu sabia, apoi cu alte arme albe, datează din epocile îndepărtate ale istoriei României. Arheologii pun obiceiul pe seama credințelor precreștine. Ei presupun că populațiile care îl practicau, aveau credința că o astfel de armă putea să-l apere pe cel lângă care o așezau și în lumea umbrelor. Se pare că obiceiul a suferit în timp unele transformări. Dar el ni s-a transmis și oltenii l-au păstrat sub alte forme.

Astfel, în majoritatea așezărilor din această provincie istorică a țării noastre, nici o persoană adultă care a murit nu este înhumată, dacă pe lângă alte multe obiecte care trebuie „să-l însoțească pe marele drum“, nu i se pune și „un piroi“ sau „trei caiele“ în brâu.

Obiceiul purtatului la brâu „a fierului“ îl aveau, într-o altă formă și femeile; mai ales moașele de neam. El s-a păstrat în memoria colectivităților sătești din Oltenia până în zilele noastre. L-am cules în cercetările noastre în urmă cu 25–30 de ani, achiziționând pentru colecțiile câtorva muzee și 4–5 obiecte proprii practicării de către femei a cuțitului (custurii) „cununat (ă)“ sau „descântat (ă)“.

Bătrânele ne spuneau că fetele, care se măritau și deveneau la rândul-le moașe de neam, își procurau câte o „custură“ (un fel de briceag pe care îl lucrau țiganii fierari și le vindeau prin târguri și sate, „custură“ pe care și-o legau sub brâu, când intrau în biserică la cununie). Cuțitul „descântat“ (custura) era purtat (ă) de femeie toată viața, iar cei care o pregăteau pentru „ultimul drum“, erau obligați să-i pună în tron și „custura“.

Mai sunt și alte credințe în legătură cu acest obiect de recuzită, ca de exemplu: de ce îi zice și descântat cuțitul de junghi?; cum se pune „cuțitul de moarte“? etc. Dar nu considerăm că este cazul să facem, în această lucrare, întreaga istorie a acestui obiect de recuzită.

Cuțitul „cununat“ („custura descântată“) poate fi încadrat (ă) în clasificarea noastră între obiectele de recuzită speciale cu însușiri magice, iar făcălețul (făcăletele) poate fi încadrat între obiectele comune tradiționale.

Următorul obicei obligatoriu, după nașterea pruncului, era „Ursita“ sau „Ursitorile“. În toate așezările, masa pentru ursitori era așezată sub fereastra camerei în care a născut femeia, a treia noapte după naștere. Unele obiecte de recuzită, mai difereau de la un grup de așezări la altul. Dar masa care se așeza pentru ursitoare era masa joasă cu trei picioare folosită permanent în oricare gospodărie. În multe așezări, se puneau împrejurul mesei și trei scăunele mici rudărești. Un element, care era comun pentru toate satele Olteniei erau cele trei turtițe din aluat nedospit, coapte în „gura“ cuptorului sau sub țest, turtițe ce se puneau pe masă, fiecare menită pentru una dintre aceste personaje care hotărau aptitudinile și soarta noului-născut. Deci cele trei turtițe erau folosite pentru ursitori în toate satele din Oltenia, și nu numai. Celelalte bunuri și obiecte ce se mai puneau pe masă, pe lângă turtițe, difereau de la un grup de sate la altul.

În unele gospodării, pe masă era obiceiul să se mai pună un litru de vin (în altele, trei pahare cu vin lângă fiecare turtiță), o broboadă nouă, nepurtată (în alte așezări trei metri de pânză țesută în război pentru o cămașă, sau trei metri de material pentru o rochie sau un capot), o farfurioară cu sare și una cu zahăr sau cu miere de albine, o cană sau un pahar cu apă și, sigur, mai sunt și alte variante.

În prezent, obiceiul este pe cale de dispariție, întrucât femeile nasc în case de nașteri sau maternități. Dar, sunt însă bătrâne, care „pun de ursită“ noilor născuți și în lipsa lăuzelor și a pruncilor ce se află în acele așezăminte de sănătate. O cercetare recentă în câteva așezări din Câmpia Olteniei (iunie 1998), ne-a permis să aflăm că obiceiul îl mai practică foarte puține familii și că acesta a început să se destrucureze, fiind contopit cu un alt obicei pe care părinții și nașii îl săvârșeau celor mici: „tăierea moțului sau ruperea turtei“. Afirmăm acest lucru, deoarece foarte mulți subiecți, anchetati pe această temă, ne-au spus că „... am pus de ursită așa cum se pune. Am pus pe masă trei turte, vin, inel, creion, carte, ac cu ață, pieptăn, etc., pentru ca să aibă ursitoarele din ce să aleagă să ursească copilul...“. Obiectele menționate de femeile anchetate erau prezente în trecut la săvârșirea obiceiului „tăierii moțului“ sau „ruperea turtei“ și nici de cum la Ursitoare.

În cadrul săvârșirii obiceiului ursitoarelor, cele trei turtițe sunt bunuri principale, tradiționale, definitorii. Vinul, basmaua sau bucata de material, mierea de albine sau zahărul și sarea sunt bunuri și obiecte definite. Dacă turtițele se dau în dar a doua zi unor copii să le mănânce, vinul, basmaua și mierea de albine sau zahărul se dau moașei.

După ursitoare, obiceiurile cele mai importante sunt cele legate de botez și cumetrie.

Între obiceiurile foarte vechi, care s-au păstrat în Oltenia și se mai practica încă prin anii 1960–1970 – ce-i drept în foarte puține localități – pe lângă botezul creștin se săvârșea și o variantă a botezului „păgân“ sau botezul „pământului“ cum îi spuneau localnicii. Săvârșirea ceremonială a acestui obicei era foarte simplă, dar cu o încărcătură de sensuri și semnificații foarte adânci. Recuzita principală folosită în practicarea obiceiului era alcătuită tot din piesele vestimentare

ale nou-născutului. Două erau însă obiectele de recuzită folosite cu prioritate în săvârșirea obiceiului. Acestea erau fașa și pământul.

La fașă, pe care o cumpăra nașa, odată cu celelalte obiecte vestimentare (pânza de mir, cămășuța „de botez“, scutecele de botez, plăpumioara etc.), se cosea, la unul din capete, un fel de buzunărel. În drumul spre biserică, la prima răscruce, se așeza copilul pe pământ cu fața „la soare răsare“ și moașa, împreună cu nașa, trebuia să bată cu piciorul în pământ, de trei ori și să rostescă de fiecare dată cuvintele: „Din pământul ăsta ești / Tot în el să putrezești“ /. Apoi moașa lua puțin pământ (țărână) și-l băga în acel buzunărel al fașei, închizându-l cu acul și ața dinainte pregătite, ca să nu să risipească țărâna. Cu această fașă nu se încingea copilul decât de foarte puține ori, întrucât ea nu trebuia spălată. Apoi fașa era păstrată cu grijă de mamă, undeva în lada ei de zestre. Se continua apoi drumul la biserică și i se făcea copilului slujba botezului în care obiectele de recuzită principale erau cele de cult, (crucea, evanghelia, busuiocul, apa sfințită etc.). Iar pentru prunc cel mai important lucru era pânza „de mir“, pe lângă scutecele și hăinuțele cumpărate de nașă, cruciulițele care se puneau pe piept participanților și, bineînțeles, fașa.

După botez, se făcea cumetria, care avea două momente importante:

Prima „scaldă“, căreia i se mai spunea și „scosul pruncului din pânza de mir“, și petrecerea în timpul căreia cei prezenți îi dădea darul celui botezat.

Cele mai multe obiecte de recuzită se foloseau la „prima scaldă“ („la scosul copilului din pânza de mir“). Obiectele, care se puneau în apa cu care se îmbăia copilul, difereau de la așezare la așezare; cam în toate satele erau nelipsite din vasul în care se scâldea copilul următoarele obiecte: un ban de aur sau argint, un fulg, o crăcuță de busuioc, un fir de lână roșu și un fir alb etc.

Erau sate în care nașul lua pruncul în brațe (după prima scaldă) și, înainte ca cei ci casei să servească mesenilor friptura, rostea ridicând copilul în sus: „Finilor și mesenilor dragi, v-am luat pruncul păgân și vi l-am adus creștin. Să crească mare și să fie om bun că tot eu îl cunun“.

În viața oricărui nou-născut, până la „însurătoare“ sau „măritiș“, mai erau de săvârșit două obiceiuri importante: „tăierea moțului“ la băiat, sau „Ruperea colacului pe capul fetei“ și „Datul la grindă“ în fiecare an până la 7 ani de către moașă. Despre „tăierea moțului“ și „Ruperea turtei“, obiceiuri ce se săvârșesc la un an de la nașterea copilului, am mai amintit în paginile anterioare.

Obiceiul este surprins și prezentat în unele lucrări de specialitate apărute. Ni se pare interesantă o discuție despre recuzita folosită în săvârșirea obiceiului. După ce se scotea un smoc din părul copilului prin gaura colacului și se tăia cu foarfeca, sătenii credeau că în nevinovăția și neștiința copilului, acesta le poate dezvălui „Soarta“, calea pe care o va urma în viață și norocul. Pentru acest lucru, puneau pe o tavă diverse obiecte, tavă pe care i-o prezentau micuțului. Pe care dintre obiecte punea mâna copilul întâi, acela comunica părinților și celor invitați care-i va fi calea, ocupația și norocul în viață. Pentru băiat, de exemplu, se punea pe tavă un ban, un inel, un creion, un spic de grâu, un cui mai mare etc. Dacă punea întâi mâna pe creion, însemna că o să-i placă să învețe și va ajunge profesor, doctor, inginer, contabil etc. Dacă punea mâna întâi pe cui se credea că va ajunge meseriaș. Dacă punea mâna întâi pe ban însemna că va deveni bogat etc. Pentru fată pe tavă se puneau mărgelile, papiotă cu ac și ață, fus, pieptăn, oglindă, foarfecă etc. Se proceda la fel. Se oferea tava copilului și pe ce punea mâna întâi ăla era obiectul care comunica actanților ce se va face fata în viață: croitoreasă, gospodină, fată cu carte etc.

NOTE

1. Am folosit cuvântul spectacular pentru noțiunea de spectacol folosită în teatrul cult sau popular.
2. Noțiunii de recuzită a unui obicei I se atribuie astăzi sensul de totalitate a obiectelor prin intermediul și cu ajutorul cărora un grup de oameni practică obiceiul respectiv. Deci, recuzita fiecărui obicei este constituită din obiecte și bunuri în așa fel alese, încât, cu ajutorul și prin intermediul cărora, singure, în asociere și în totalitate, să se poată comunica anumite mesaje.
3. Erețescu C., *Măștile de priveghi* în R.E.F. nr. 1/1968.
Jula N., Mănăstireanu V., *Tradiții și obiceiuri românești – Anul Nou în Moldova și Bucovina*, Editura pentru Literatură București, 1968.
Măștile populare și jocurile cu măști din Maramureș, Casa Creației Populare, Baia Mare, 1973.
Pavel Emilia, *Măști populare moldovenești*, Complexul Muzeal Iași, 1972.
Vulcănescu Romulus, *Măștile populare*, Editura Științifică, București, 1970.